

Põhjatihane.

Hallpea-rähn.

Aialinde loendama!

Kuigi linnulaulust rõkkavat kevadet tuleb veel mitu kuud oodata, on ka talv suurepärane aeg lindudega tutvuse sobitamiseks.

Paljud väikelinnud on koondunud just inimese lähedusse aedadesse ja hoovidesse ning neid võib lausa soojast toast akna taga toidulaual askeldamas jälgida.

Pea alati võib toitmiskoha läheduses näha rasvatihaseid, ka sinitihased ja rohevindid on sagedased külalised. Nende üldlevinud talilindude määramisega naljalt hätta ei jää, kuna nad on kõik oma isikupärase sulertüü ja hääliitsustega. Kuid mõnikord juhtuvad toidumaja maiustama ka hoopis ebatavalisemad linnud, olgu need siis musta peaga tihased või rohelised rähnid. Kes nad õigupoolest on ja kuidas neil vahet teha?

Salu- ja põhjatihane

Salu- ja põhjatihane on sarnased süsimusta "mütsiga" halli karva linnud, kellesarnaseid liike Eestis rohkem ei ole. Kuigi tihaseid õnnestub tihti lähedalt vaadelda, on nende kahe liigi omavaheline eristamine päris keerukas. Üldmulje põhjatihasest on hall, lind tundub suure peaga, kurgulaik on suur ja hägasate piiridega. Linnu pealagi on tuhm must, hallil selja- ja tiivasulestikul on näha hele tiivalaik.

Sootihane seevastu tundub pruunikam, kurgulaik on suguvenna omast väiksem ja kontrastsem. Pealagi on läikiv must ning pruunikashallil seljal ja tiibadel puudub valge laik. Kuigi tundub, et salu- ja põhjatihase eristamise tunnuseid on küllalt, ei anna enamik neist ük-

sinda siiski täit kindlust liigi määramiseks. Nii on üsna varieeruv ka kurgulaigu suurus ning tiivalaigu heledus ja nähtavus.

Põhiosa tunnustest sõltubki linnu asendist ja valgusest. Seega tuleks püüda leida kinnitust vähemalt kahele liike eristavale tunnusele. Peaaegu kindel võib aga olla põhjatihase hääles: tema venitatud ja kaugele kostev "dää-dää-dää" ning kurblik laul on väga iseloomulikud.

Kodu- ja põldvarblane

Varblasi näeme mitte ainult turul ja vanalinna kohvikuis, vaid päris tihti ka lindude söötiskohtades. Nii mõnelegi algajale linnuhuvilisele võib tulla üllatusena, et Eestis elab neid kaht liiki: põldvarblane ja koduvarblane. Nende eristamine on salu- ja põhjatihase määramisest lihtsam, kuid mõned nipid on siingi.

Isaslindude puhul saab ühe olulise tunnuse meeldejätmiseks kasutada nn PPP-reeglit: Põldvarblasel on Pruun Pealagi. Koduvarblase isaslinnul on pealagi hall. Peale selle on põldvarblase valgel põsel hästi nähtav must laik. Emaste ja noorlindude eristamine on nende liikide puhul keeruline, samuti on väga sarnased varblaste hääled. Aga kuna varblased on peaaegu alati salgas või paaris, õnnestub kindlasti ka mõnd isaslindu näha. Kuna kahe varblaseliigi segasalkasid esineb väga harva, võib isaste järgi üsna kindlalt ka emaste liiki arvata.

Rohe- ja hallpea-rähn

Eestis pesitseb kaht liiki n-õ rohelisi rähne: hallpea-rähn ja rohe-rähn. Tihti nimetatakse neid mõle-

maid roherähniks. See tekitab aga palju segadust, kuna roherähn on Eestis muutunud väga haruldaseks ja enamasti on tegu siiski hallipäise suguvennaga. Vahet teha on neil tegelikult üsna lihtne – selleks tuleb vaadata nende pead. Roherähnil on nii isas- kui emaslinnu pealagi kuni kuklani punane, isasel veel punane laik ka põsel. Hallpea-rähnil on peas punast näha ainult isaslinnul ja sedagi vaid killuke pealael. Emaslinnu pea on üleni hall, millest liik on ka nime saanud.

Roherähn on viimase poolsajandiga taandunud üldlevinud arvukast rähnist väga haruldaseks liigiks, keda pesitseb meil peamiselt Saaremaal ja Lääne-Eestis. Sadakond korda suurema arvukusega hallpea-rähn on ühtlaselt levinud üle Eesti.

Talvine aialinnuvaatlus

Talviseid linde võib vaadelda oma rõõmuks iga päev. Juba kolmandat aastat on võimalus neid vaadelda ka suure talvise aialinnuvaatluse raames. Eesti Ornitoloogiaühingu korraldatav üritus leiab aset iga aasta jaanuari viimasel nädalavahetusel, tänavu seega 28.–29. jaanuaril. Osalemiseks tuleb ühel neist päevadest enda valitud tunni jooksul toidumaja juures või koduaias lindude tegevust jälgida ning kirja panna iga liigi suurim korraga kohatud isendite arv.

Aialinnuvaatluse kogutud andmeid kasutatakse meie talviste lindude käekäigu jälgimiseks. Täpsem info on leitav talvise aialinnuvaatluse koduleheküljelt www.eoy.ee/talv.

AARNE TUULE

talvise aialinnuvaatluse "Talv 2012" koordinaator
Tel 5800 2869, talv@eoy.ee
www.eoy.ee/talv